

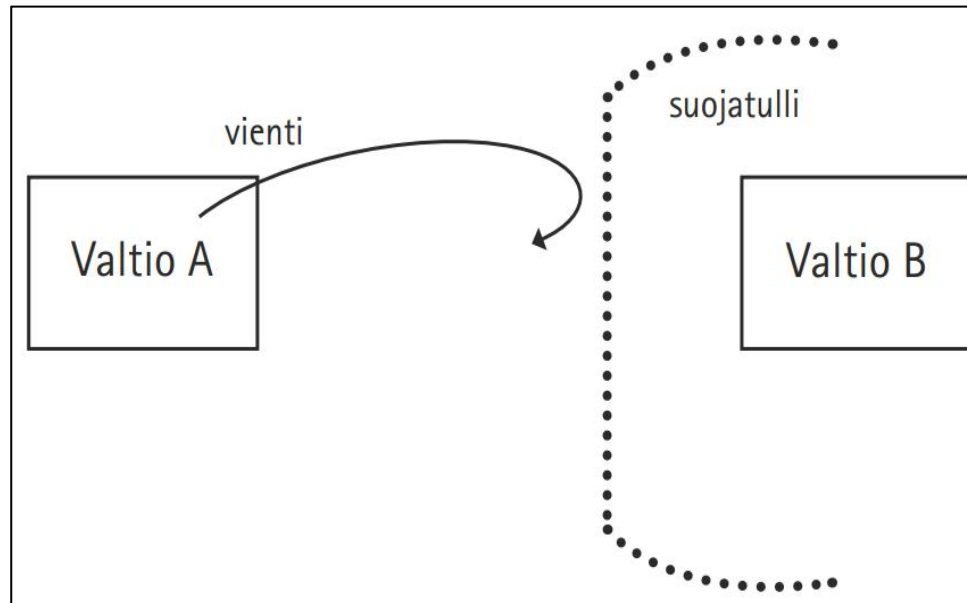
Luku 3

Maailmantalous ja sen pelisäännöt

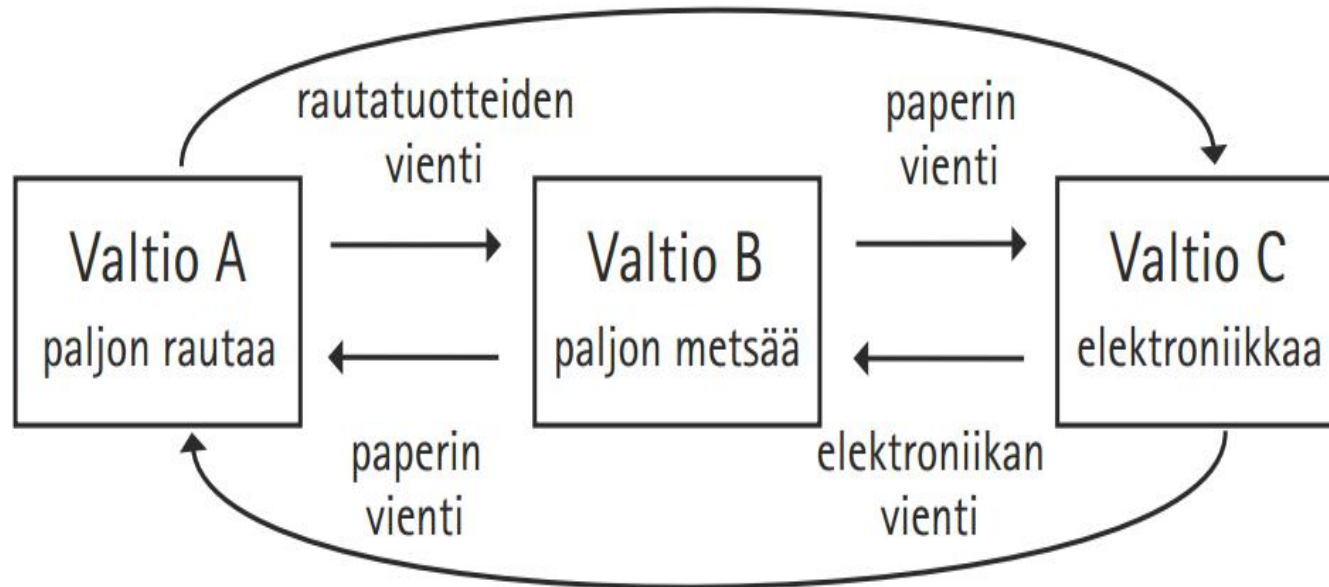
Oppikirjan s. 20-25

Tehtävä 1. Protektionismi

- **Valtio suojelee omia markkinoitaan ja kotimaista tuotantoa asettamalla ulkomaisille tuotteille tulleja.**
- **Valtio tukee kotimaista tuotantoa rahallisesti, esim. maatalous- ja telakkatuilla.**
- **Vaikka vapaakauppa on suosiossa, protektionismi on yhä yleistä.**

Vapaakauppa

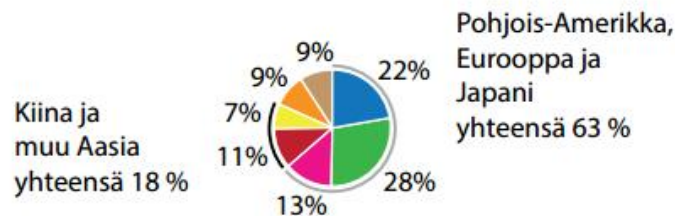

- Eri valtioilla on erilaisia vahvuuksia hyödykkeiden tuotannossa (jokainen maa valmistaa omaa variaatiotansa tuotteesta = **ristikkäiskauppa**)
- **Komparatiivinen eli suhteellinen etu** = valtio on kilpailijoita parempi jonkin tietyn hyödykkeen valmistamisessa.
- Jos jokainen keskittyy vahvuksiinsa ja hyödykkeitä voi myydä vapaasti, kaikki hyötyvät.

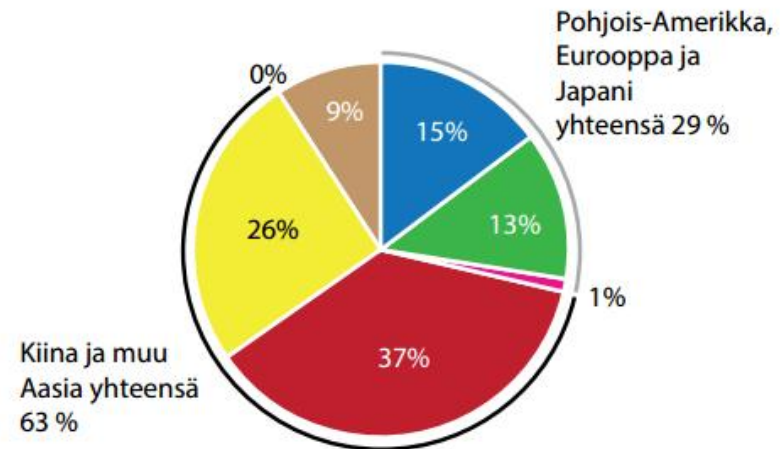
Tehtävä 2. Mitä kuvio kertoo maailmantaloudessa tapahtuneista muutoksista?

ERI ALUEIDEN OSUUS MAAILMAN BKT:N KASVUSTA VUONNA 1985 JA 2015

Vuonna 1985 maailman bkt oli
19 biljoonaa dollaria ja
keskimääräinen kasvu oli 4 % vuodessa.

Vuonna 2015 maailman bkt oli
114 biljoonaa dollaria ja
keskimääräinen kasvu oli 3 % vuodessa.

■ Eurooppa
 ■ Pohjois-Amerikka
 ■ Japani
 ■ Kiina
 ■ muu Aasia
 ■ Latinalainen Amerikka
 ■ Lähi-Itä, Afrikka, muut

Tee kolme päätelmää kuvioista!

Päätelmiä kuvioista, esim.:

- **Maailman BKT on kasvanut 30 v.:ssa moninkertaiseksi**
–19 biljoonasta dollarista 114 biljoonaan dollariin vuodessa!
- **Kiinan bkt on yli kolminkertaistunut vuodesta 1985**
- **Bruttokansantuote noussut vähän alle 100 biljoonalla dollarilla**
- **Ennen Pohjois-Amerikka ja Eurooppa pitkälti muodosti suurimman osan maailman bkt:sta, nykyään alle 1/3.**
- **Japanin osuus pienentynyt paljon.**
- **Latinalaisen Amerikan osuus on pudonnut pois melkein kokonaan.**
- **Bkt:n keskimääräinen kasvu on hidastunut 1%:lla.**

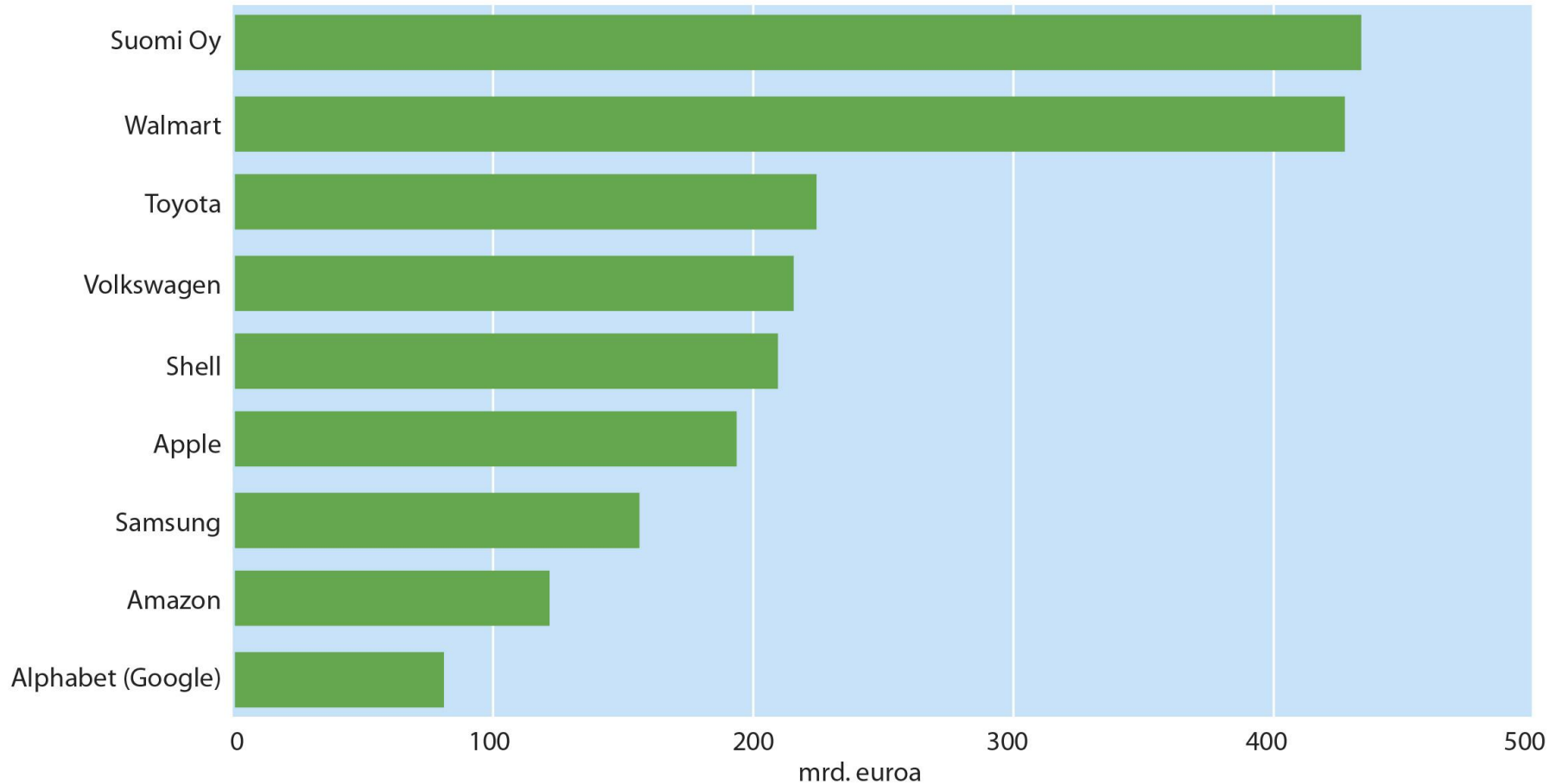
3. Esitä kolme syytä maailmantalouden painopisteen siirtymiselle yhä enemmän Aasiaan.

- 1. Väestö kasvaa nopeasti Aasiassa.**
- 2. Aasiassa on enemmän kysyntää ja kasvupotentiaalia kuin länsimaissa, koska moni aasialainen nousee tulevaisuudessa köyhyydestä keskiluokkaan.**
- 3. Länsimaissa talouskasvu hiipuu, sillä väestö ikääntyy ja jo valmiiksi korkea elintaso on vaikea kasvattaa yhtä nopeasti kuin Aasiassa.**

Suomi verrattuna suuryrityksiin

SUOMI OY JA MAAILMAN SUURIMMAT YRITYKSET (LIIKEVAIHTO, MRD. EUROA)

Lähde: Tilastokeskus, OECD, ADIMA-tietokanta

Mikä tekee yrityksestä suuryrityksen?

Yritysten suuruutta arvioidaan esim. seuraavilla mittareilla:

- **markkina-arvo** (pörssilistatun yrityksen arvo julkisessa kaupankäynnissä)
- **liikevaihto** (yrityksen myyntitulojen summa, josta vähennetty alv)
- **liikevoitto / tulos** (liikevaihto - yrityksen kulut ennen veroja)
- **varallisuus** (yrityksen varat - velat)

Miten toimii yritys, joka kantaa vastuuta yhteiskunnasta?

- **Yritys kunnioittaa ihmisoikeuksia ja pitää huolta työntekijöistään.**
- **Yritys pyrkii energiatehokkuuteen ja minimoimaan ympäristölle aiheuttamansa ongelmat.**
- **Yritys maksaa veroja ja osallistuu siten yhteiskunnan rakentamiseen ja ylläpitoon.**

World Trade Organization (WTO) – Vapaakaupan puolustaja

Maailman kauppajärjestö. Poistaa kaupan esteitä ja luo yhteisiä pelisääntöjä sekä ratkoo valtioiden kauppakiistoja.

- **Kritiikkiä: suuryritysten ja länsimaiden asialla?**

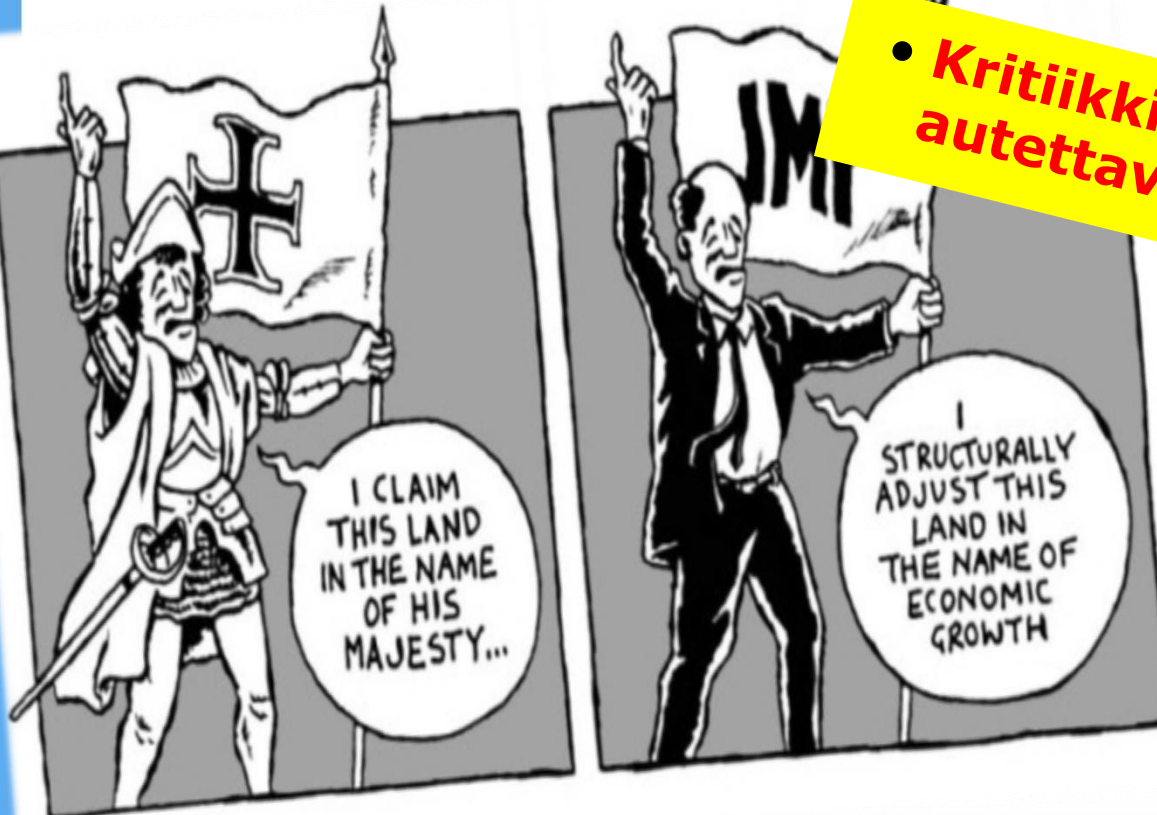

IMF – lainoja kriisimaille ja talouskuria

Kansainvälinen valuuttarahasto. Antaa lyhytaikaista lainaa talousvaikeuksissa oleville jäsenmailleen, esim. Kreikka.

- Kritiikkiä: kontrolloiko liikaa autettavien maiden taloutta?**

Maailmanpankki: köyhyyden poisto ja kestävä kehitys

Antaa jäsenilleen taloudellista tukea lainojen muodossa ja teknistä tukea eri projekteihin sekä neuvoa maiden hallituksia.

OECD: Talouden yhteistyötä ja tutkimusta

= The Organisation for Economic Co-operation and Development

= Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö

Pyrkii tutkimuksellaan tukemaan jäsenvaltioidensa taloudellista kasvua.

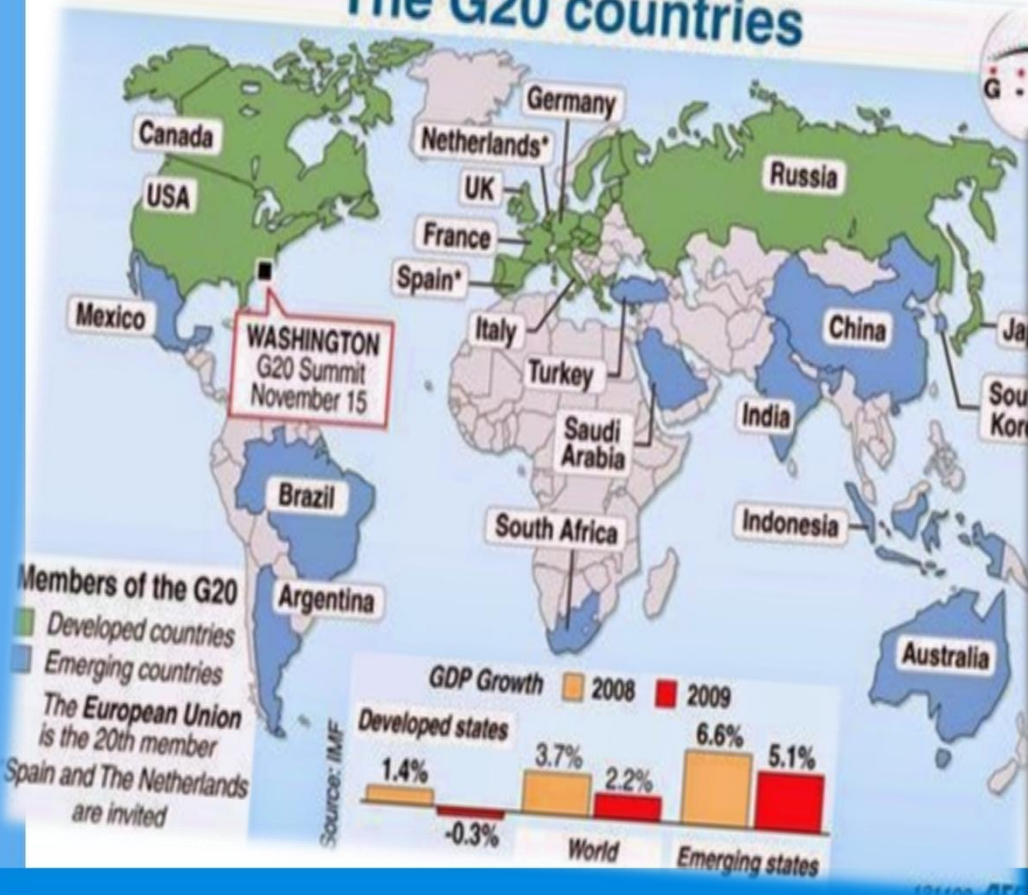
Venäjä?

G20 ja G7: ajankohtaisten talousasioiden käsittelyä

19 rikkainta maata + EU

The G20 countries

Maailmantalouden organisaatiot

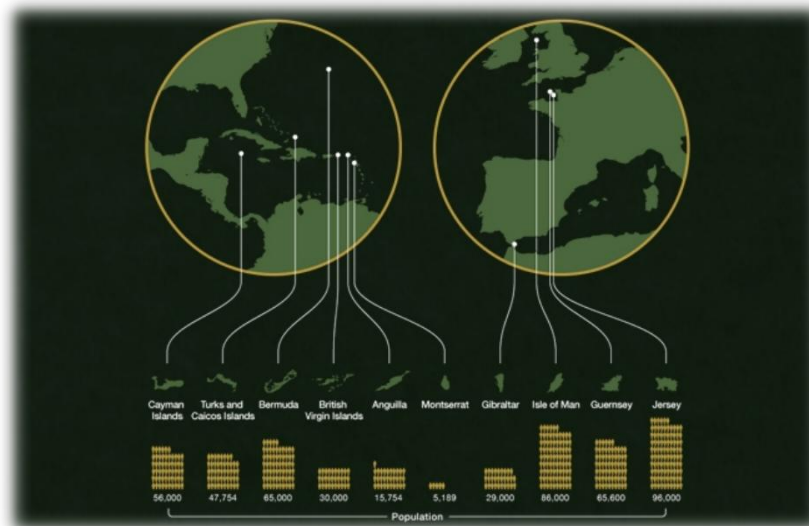
- a) **WTO** = Maailman kauppajärjestö. Poistaa kaupan esteitä ja luo yhteisiä pelisääntöjä sekä ratkoo valtioiden kauppakiistoja.
- b) **IMF** = Kansainvälinen valuuttarahasto. Antaa lyhytaikaista lainaa talousvaikeuksissa oleville jäsenmailleen, esim. Kreikka.
- c) **Maailmanpankki** = YK:n erityisjärjestö, joka antaa jäsenilleen taloudellista tukea lainojen muodossa ja teknistä tukea eri projekteihin sekä neuvoa maiden hallituksia.
- d) teknistä tukea eri projekteihin sekä neuvoa maiden hallituksia.
- e) **OECD** = Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö. Pyrkii tutkimuksellaan tukemaan jäsenvaltioidensa taloudellista kasvua.
- f) **G20** = Talouden yhteistyöfoorumi, johon kuuluvat maailman rikkaimmat ja taloudellisesti merkittävimmät valtiot + EU. Tukee yhteistä talouskasvua ja poliittista yhteistyötä.
G7: Italia, 58 prosenttia maailman kansallisvarallisuudesta, 40% BKT:sta ja 10% maailman väestöstä.

Eräs globalisaation haitta!

- **Kasvun hedelmät ovat jakautuneet epätasaisesti eli tuloerot ovat kasvaneet.**
- **Kehittyneiden maiden alempi keskiluokka on saattanut kärsiä työpaikkojen katoamisesta.**
- **HUOM! Kouvola, paperitehtaat!**
- **Globalisaation negatiivisista ilmiöistä, esim. tehtaan siirtämisestä Kiinaan, uutisoidaan näyttävästi.**
 - Sen sijaan uutisiin ei päädy se, jos tuhannet yritykset lisäävät työntekijöiden määrää muutamalla hengellä.

Vapaan kaupan rajat?

- Yritysten "maashoppailu" kuriin?
- Ihmisoikeudet ja ympäristökysymykset?

Maailmankauppa tarvitsee yhteiset pelisäännöt!

- **Yhteisillä pelisäännöillä on positiivinen vaikutus talouskasvuun. Vastakohtana protektionismi, joka heikentää talouskasvua pitkällä aikavälillä.**
- **Maailmankaupassa on mukana suuri määrä yrityksiä, ja se vaikuttaa joka valtioon.**
- **Maailmankaupan ajatuksena on vapaa kilpailu ja kaupan esteiden purkaminen.**
- **Maailmankaupan toimijat ovat hyvin erilaisessa asemassa, on pieniä ja suuria yrityksiä sekä heikkoja ja vahvoja valtioita. Ilman yhteisiä pelisääntöjä vahvat toimijat jyräävät.**

Miksi globalisaatio on välttämätöntä Suomen kaltaisille maille?

- **Pienten maiden yritysten pitää myydä hyödykkeitä myös ulkomaille, koska kotimarkkinat ovat pienet.**

Mistä syistä Suomen globalisoituminen kiihtyi 1990-luvulla?

1. Suomi liittyi Euroopan unioniin.

2. Idänkaupan merkitys väheni.

→ **Suomen kauppasuuntautui aikaisempaa enemmän länsimarkkinoille ja EU:n sisämarkkinoille.**

→ **Entä nyt (Ukrainan sota!)**